

CIRCULAIRE STRATEGIEËN: HOE VER STAAN DE BELGISCHE LOKALE BESTUREN?

Benoit Ruyschaert - doctoraatsonderzoeker

Promotoren:

- Prof. dr. Tom Kuppens (Centrum voor Milieukunde < UHasselt)
- Prof. dr. Nathalie Crutzen (Smart City Institute < HEC Liège)

METHODE

WHY?

WHAT?

HOW?

CIRCULAIRE PITCH

DOELSTELLINGEN

1. **In welke mate** zetten de Belgische lokale besturen momenteel al in op de circulaire economie?
2. Wat zijn de **verschillende manieren van aanpak** die lokale besturen gebruiken om in te zetten op de circulaire economie?
3. Hoe verschillen deze manieren van aanpak en is dit **gerelateerd aan de grootte of ligging?**

METHODE

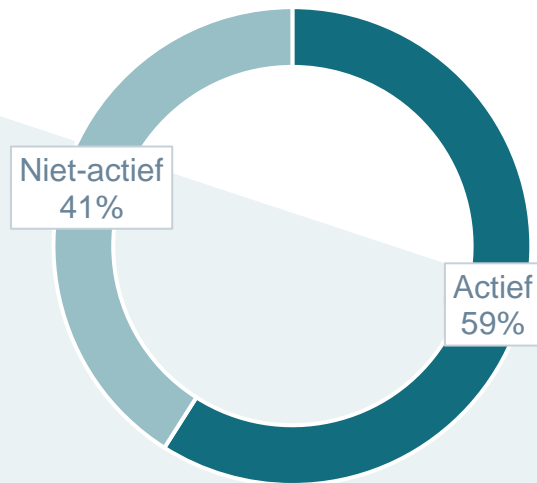

- Online vragenlijst
 - Naar alle 581 Belgische lokale overheden
 - In oktober 2022
- **309 antwoorden (54%)**
- Representatief voor gewesten, provincies en opp.
 - Licht overrepresentatief voor gemeenten met hoger bevolkingsaantal

Why?

ACTIEF

V1) Wordt er rond de circulaire economie gewerkt in uw lokaal bestuur?

■ Actief ■ Niet-actief

! zelfselectiebias

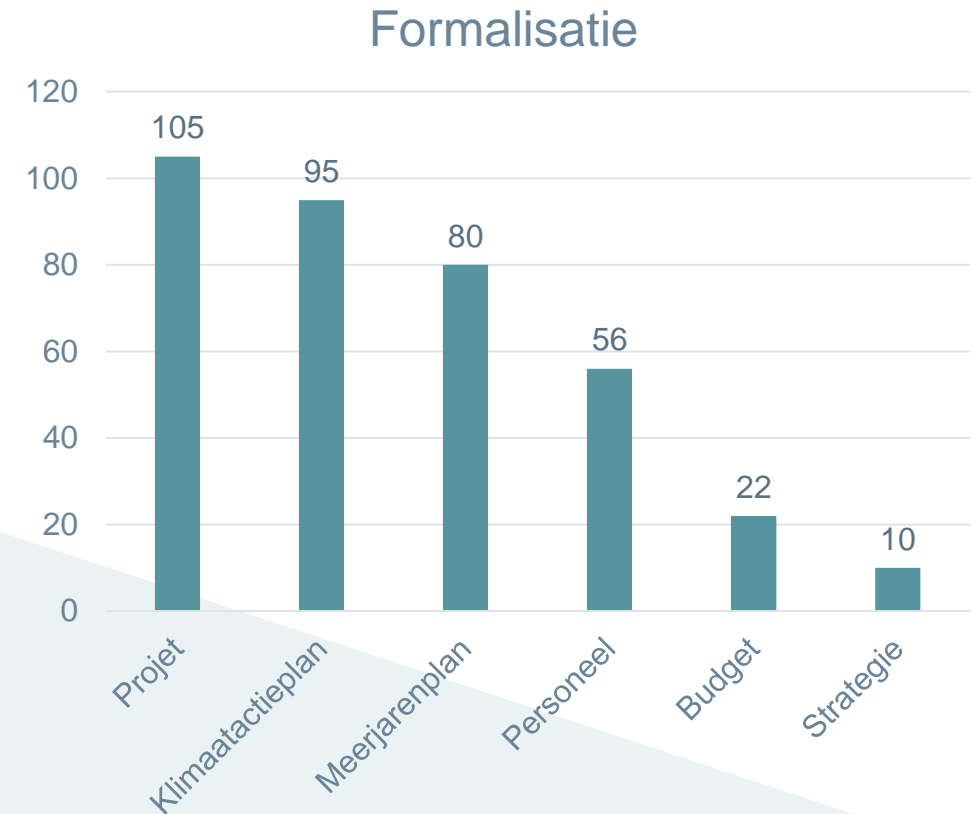
Gewest	Actief	% Actief
Vlaanderen	89	55 %
Wallonië	83	62 %
Brussel	10	83 %
TOTAAL	182	59 %

+ positieve correlatie met aantal inwoners en oppervlakte

FORMALISATIE

V2) Hoe werkt uw lokaal bestuur rond de circulaire economie?

- 1) Met gerealiseerde/lopende/geplande **project(en)**
- 2) In het **klimaatactieplan**
- 3) Deel van het **meerjarenplan**
- 4) **Personeel** met CE in takenpakket
- 5) Met een toegewezen **budget**
- 6) Met een **formele strategie**

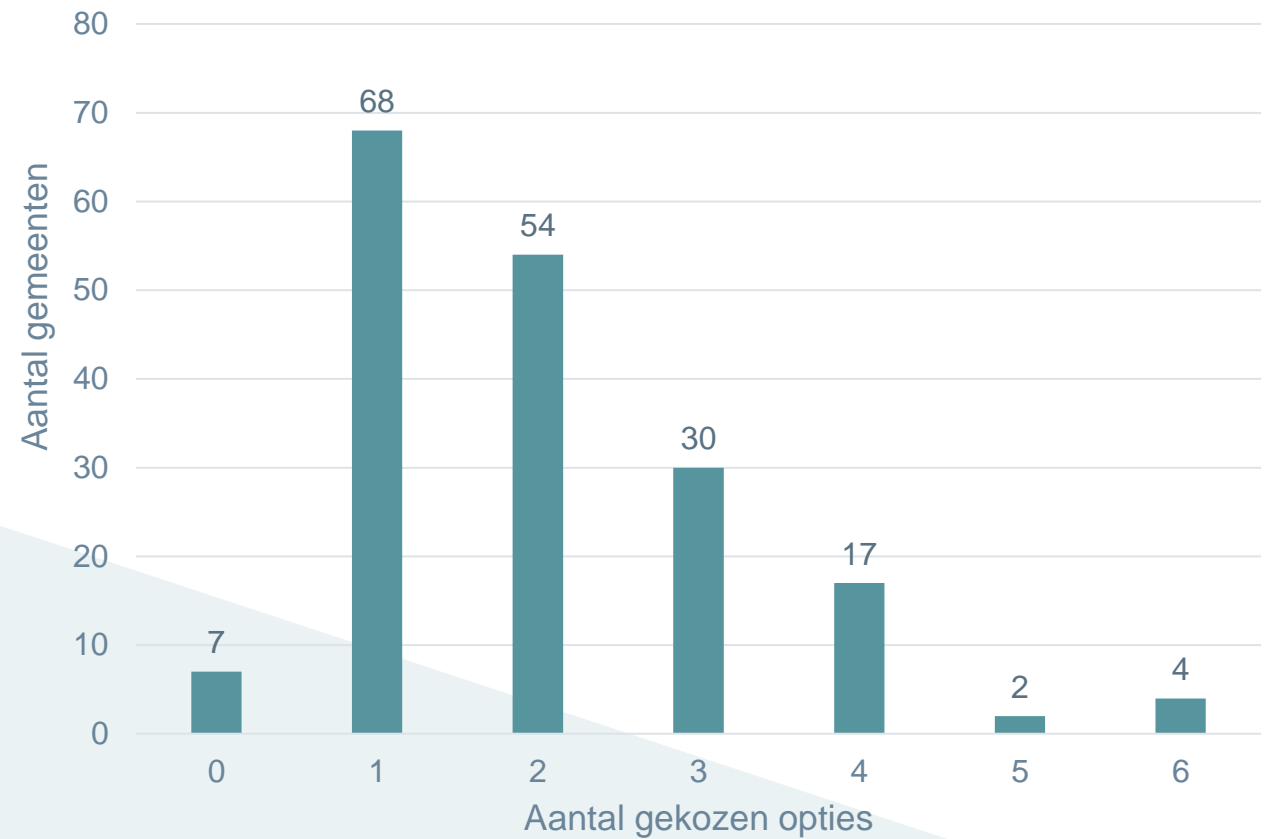
LEKP

- **Resultaten:** 1.748x “Circulair” in 129 LEKPs
 - 129/150 documenten bevatten circulair (86%) → 184 steden en gemeenten
 - Gemiddeld 14x in het rapport!

MATURITEIT

- 4% koos 0 opties
- **37% koos 1 optie**
- **30% koos 2 opties**
- 17% koos 3 opties
- 9% koos 4 opties
- 1% koos 5 opties
- 2% koos 6 opties

Maturiteitsniveau van formalisatie

DRIJFVEREN

V4) In welke mate zijn de onderstaande redenen belangrijke drijfveren om de circulaire economie in het beleid van uw lokaal bestuur op te nemen?

1. Aanpakken van de **klimaatverandering**
2. Aanpakken van **andere milieuproblemen**
3. Verbeteren van de **sociale** situatie
4. Verbeteren van het **imago/ de reputatie** van de gemeente
5. ***Economische*** opportuniteiten
6. Aanpakken van **materiaal schaarste**
7. **Druk** van hogere **bestuursniveaus**
8. **Druk** van **burgers** of andere lokale stakeholders

DRIJFVEREN

“a **circular systemic solution** is defined as demonstration project for deploying a circular and **climate-neutral** economy at urban and/or regional scale”
(CCRI EC, 2023: HORIZON Innovation Actions)

Circulair werk(t)

12 hubs voor circulair en sociaal ondernemerschap

Van Brugge tot Genk, van Oudenaarde tot Leuven, kan je terecht bij de 12 regionale sociaal-circulaire hubs. Ze bieden je inspiratie, matchmaking en ondersteuning.

“

Het Papillon project verenigt de doelstellingen van economische groei en verminderde impact op het klimaat en milieu met een actieve bijdrage tot de vermindering van energiarmsheid bij kansarmen.

”

Bruno Vermoesen
Senior Expert EU Governmental Affairs for Circular Economy -
BSH Home Appliances Group

HINDERNISSEN

V3) In welke mate zijn/waren onderstaande aspecten belangrijke hindernissen voor de circulaire economie in uw lokaal bestuur?

Financiering

Kennis en
bewustzijn

Regelgeving,
fiscaliteit en
beleid

Politiek
draagvlak

HINDERNISSEN

CIRCULAR CITY FUNDING GUIDE

Circular Cities and Region Initiative (EU)

European Commission

Log in

Home | About | CCRI stakeholders | Working groups | Events | **Support materials** | FAQs

Funding and financing

In this section you can learn about suitable funding options for Circular Systemic Solutions, or their components, at different stages of development and with varying risk profiles. Considered funding types include grants & subsidies, equity & quasi-equity, guarantees, debt and alternative funding.

Home > Support materials > Funding and financing

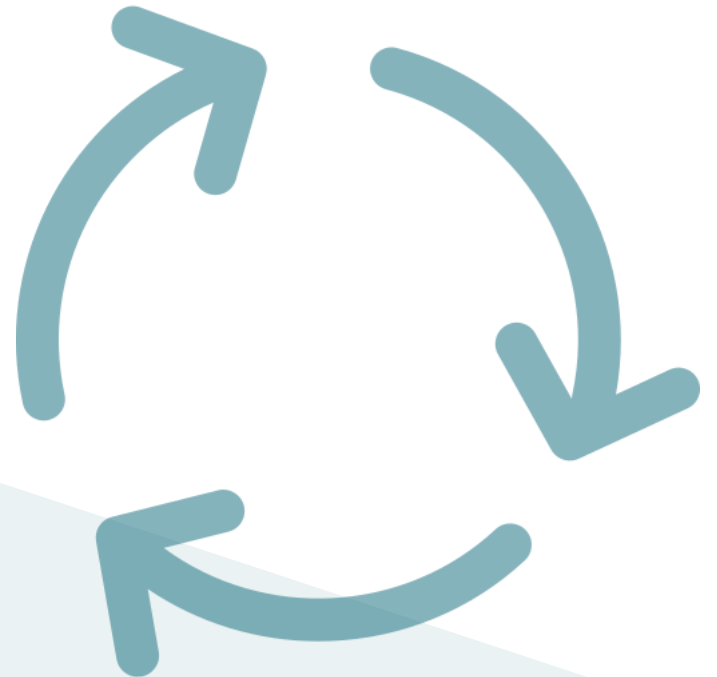
Results (27)

What?

ASPECTEN

V5) In welke mate zijn onderstaande aspecten belangrijk in de circulaire economie aanpak van uw lokaal bestuur?

- 1. Lokale productie**
- 2. Hergebruik en sluiten van materiaalkringlopen**
- 3. Instandhouding**
- 4. Hernieuwbare grondstoffen**
5. Delen van middelen
6. Efficiëntie
7. Diensten en virtualisering

ASPECTEN

Lokale productie → Zelfoogsttuinen

PRODUCTWAARDEKETENS

V6) In welke mate zijn onderstaande productwaardeketens van belang in de circulaire economie aanpak van uw lokaal bestuur?

1. Voeding, water & nutriënten
2. Bouw & gebouwen
3. Verpakkingen
4. Kunststoffen
5. Elektronica & ICT
6. Batterijen & voertuigen
7. Textiel

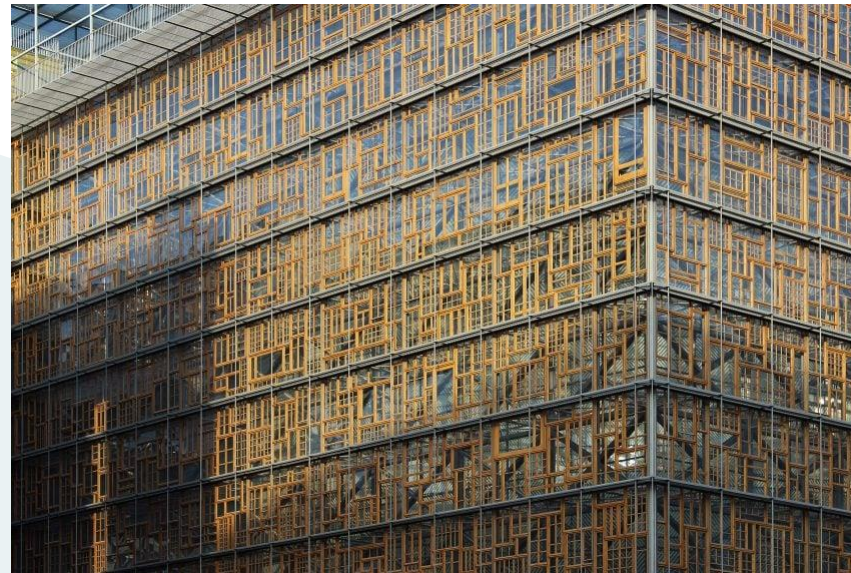

PRODUCTWAARDEKETENS

Voeding

Bouw

Verpakkingen &
kunststoffen

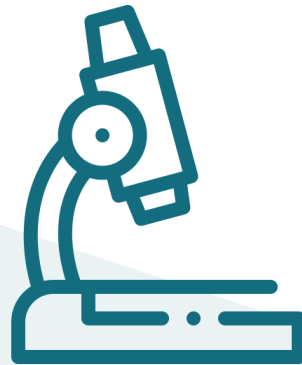
How?

ACTOREN

V7) In welke mate zijn onderstaande groepen belangrijke stakeholders in de implementatie van de circulaire economie aanpak van uw lokaal bestuur?

=

=

=

Bedrijven

Kennis-
instellingen

Overheden

Burgers

BELEIDSINSTRUMENTEN

V8) In welke mate zijn onderstaande instrumenten belangrijk in de circulaire economie aanpak van uw lokaal bestuur?

1. Het goede voorbeeld geven
2. Financierieren
3. Informeren
4. Strategische positionering
5. Stimuleren van bottom-up initiatieven van burgers
6. Stakeholders met elkaar in contact brengen
7. Wetgeving & belastingen
8. Innovatie stimuleren

BELEIDSINSTRUMENTEN

Het goede voorbeeld geven → circulair aankopen

MET CE SUBSIDIE

CABRIO: Circulaire Administratieve Bepalingen en Richtlijnen In Overheidsopdrachten

DINSDAG 12 JANUARI 2021

Type-omschrijvingen om circulariteit te integreren in overheidsopdrachten

COMMUNITIES OF PRACTICE

Circulair aankopen: basistraject

AANPAKKEN

VERSCHILLEN

	Aanpak 1	Aanpak 2
Beschrijving	Faciliteren van (digitale) circulariteit door burgers	Promoten van circulariteit bij bedrijven om afval te verminderen
Obstakels	Regelgeving, fiscaliteit en beleid (- -)	Politiek draagvlak (- -)
Drijfveren	Materiaal schaarste (- -), Economische opportuniteiten (- -)	Druk van burgers (- -) Druk van hogere overheden (- -)
Aspecten	Diensten & virtualisering (+)	Hernieuwbare grondstoffen (+)
Product- waardeketens	Batterijen & voertuigen (+), Elektronica & ICT (+)	Kunststoffen (+), Verpakkingen (+)
Actoren	Burgers (++), Overheden (+)	Bedrijven (++)
Instrumenten	Financiering (+)	Strategische positionering (+)
Gewesten	Vaker Vlaams	Vaker Waals
Type	Vaker stedelijk	Vaker landelijk

CONCLUSIE

- **Beter begrip** van huidige situatie
- Lokale overheden zijn in **vroeg stadium**
- **2 verschillende aanpakken** geïdentificeerd
- **Samenwerken** om:
 - Hindernissen weg te nemen
 - Prioriteiten te ondersteunen
 - Vermijden belangrijke aspecten vergeten

→ **Vooruitgang opvolgen**

Aan de slag!

DE CIRCULAIRE PITCH

Uitdaging: stap 1 is de circulaire economie op de kaart zetten

Hoe? → Beleidsmakers overtuigen

Pas je boodschap aan!

Opdracht:

- Pitch het belang de circulaire economie in 90 seconden (elevator pitch)
- 3 groepen maken een pitch vanuit een verschillend perspectief:
 1. **Ecologisch** (scheppen klimaat / milieu organisatie / ...)
 2. **Sociaal** (scheppen sociaal beleid / OCMW / armoede organisatie / ...)
 3. **Economisch** (scheppen lokale economie / dienst economie / ondernemer / ...)
- Inspiratie zie fiches
- 1 persoon doet pitch voor de groep

EEN GOEDE PITCH

Onderdelen van een pitch:

1. **Haak:** interesse wekken (bv. met een numeriek feit)
2. **Voordelen:** praat over oplossingen ipv problemen → focus, less is more
3. **Bewijs:** gebruik informatie van betrouwbare bron (EU, onderzoek, ...)
4. **Uniek:** waarom dit thema nu net zo belangrijk is
5. **Actie:** sluit af met een oproep tot actie

Tips:

- **Eenvoud:** gebruik geen moeilijke woorden
- **Enthousiasme:** vertel met passie
- **Verhaal:** vertel een verhaal

VOORBEELD PITCH

Voor een **algemeen** doelpubliek → bv. burgemeester

*“Wat als ik u vertel dat er een manier is om tegelijkertijd de lokale economie te boosten, onze klimaatimpact te verminderen én sociale ongelijkheid tegen te gaan. Is dat niet geweldig? Ik heb het dan over de **circulaire economie**, waarin waarde van producten en materialen zo lang mogelijk wordt behouden en zo weinig mogelijk afval wordt gegenereerd. Denk bijvoorbeeld aan het delen, hergebruiken en herstellen van producten.*

Haak

*De circulaire economie zorgt voor meer **lokale bedrijvigheid** met bijvoorbeeld een herstel industrie. Het zorgt voor meer **sociale gelijkheid** omdat we goederen kunnen delen in plaats van ze allemaal zelf te moeten kopen én het vermindert onze **ecologische voetafdruk** omdat er minder nood is aan nieuwe materialen.*

Voordelen

*De circulaire economie is trouwens al verschillende jaren een prioriteit in de **Europese Green Deal** en ook **Vlaanderen** heeft de ambitie om tegen 2030 de materiaalafdrak met 30% te verminderen.*

Bewijs

*De circulaire economie is dus zeker **geen extra To Do**, maar een manier om heel wat uitdagingen tegelijkertijd aan te pakken.*

Uniek

*We zouden bijvoorbeeld al kunnen beginnen met de **Europese Circular Cities Declaration** te ondertekenen zodat we deel uitmaken van een Europees netwerk van steden en gemeenten en van hen kunnen leren hoe we de CE kunnen realiseren.”*

Actie